



Hervé Ponsot OP

WALKA

DUCHOWOŚĆ W ŻYCIU
CODZIENNYM

w|drodze
✠

WALKA

pustelnia

pustelnia

pustelnia



Hervé Ponsot OP

WALKA

**DUCHOWOŚĆ W ŻYCIU
CODZIENNYM**

Przełożyła Dorota Zańko

w|drodze
w

Tytuł oryginału
Combat. La spiritualité au quotidien

© Les Éditions du Cerf, 2016
www.editionsducerf.fr
24, rue des Tanneries, 75013 Paris

© Copyright for this edition by Wydawnictwo W drodze, 2018

Redaktor prowadzący
Lidia Kozłowska

Redakcja
Ewa Wozowska

Korekta
Paulina Jeske-Choińska, Agnieszka Czapczyk

Redaktor techniczny
Justyna Nowaczyk

Łamanie komputerowe
Teodor Jeske-Choiński

Projekt okładki do serii
Radosław Krawczyk

Opracowanie okładki i stron tytułowych
Justyna Nowaczyk

Fotografia na okładce
Gerard David, *Święty Michał Archaniół* (ok. 1510)
Muzeum Historii Sztuki w Wiedniu

ISBN 978-83-7906-199-0

Wydawnictwo Polskiej Prowincji Dominikanów W drodze sp. z o.o.

Wydanie I, 2018

ul. Kościuszki 99, 61-716 Poznań

tel. 61 852 39 62, faks 61 850 17 82

www.wdrodze.pl sprzedaz@wdrodze.pl

*Z wyrazami wdzięczności
dla Agaty Châtel, Wawrzyńca Scupoliego
oraz wszystkich autorów,
którzy byli dla mnie inspiracją do napisania tej książki,
jak również dla przyjaciół, którzy udzielali mi wskazówek,
osób czytających ten tekst,
członków grup biblijnych i wszystkich innych*

Wprowadzenie

W jakim świecie żyje ludzkość 2016 roku? Bez wątpienia dla wielu z nas, niezależnie od tego, czy znajdujemy się we Francji, w Europie, Afryce, Ameryce, czy Azji, jest to świat przemocy, wynikającej niekoniecznie tylko z licznych i krwawych konfliktów. W swojej książce¹ Jean-Hervé Lorenzi stwierdza to stanowczo:

Pierwsza dekada XXI wieku udowodniła nam, jaką iluzją i głupotą było wyobrażanie sobie świata bez wojen i bez konfliktów, świata pozbawionego mrocznych sił, których strasznych konsekwencji nigdy nie jesteśmy w stanie ocenić, dopóki się nie pojawią. Nikt nie potrafi dzisiaj określić, co nas czeka, można jedynie przypuszczać, że ten scenariusz będzie miał ściśle deterministyczny charakter. Nie ulega jednak wątpliwości, że mamy do czynienia z przemocą – widoczną lub domyslną – która wyłania się nagle z napięć występujących obecnie w świecie. Wydaje się, że gwałtowność i brutalność ostatnich kryzysów gospodarczych, społecznych, a nawet kryzysów środowiska, nadaje teraz rzeczywistości rytm, któ-

¹ Jean-Hervé Lorenzi, *Un monde de violences, l'économie mondiale 2015–2030*, Eyrolles, Paris 2014, s. 9.

ry paraliżuje działania polityczne. Prawdę mówiąc, trzecia globalizacja wyznaczyła kontury czegoś, co jest wszystkim, tylko nie „globalną wioską” – światem pozbawionym instrukcji obsługi, światem, który musi gasić jeden pożar za drugim, bez żadnej nadziei, że one się kiedyś skończą.

Taki świat nie oszczędza też chrześcijan: wielu z nich, pojedyncze osoby czy wspólnoty – i to nie tylko we Francji – uważają się za ofiary niesprawiedliwego traktowania, również w mediach, choć oddani są swym braciom i często płacą za to życiem². Znają więc walkę, tak jak ci wszyscy, którzy walczą o miłość, pokój i sprawiedliwość na świecie.

Czy w kontekście wymienionych wyżej brzemiennej w skutki i bolesnych problemów stosowne jest mówienie do tych ludzi o walce duchowej? Czy nie grozi to pewnego rodzaju demobilizacją? Wszystko zależy od tego, co rozumiemy przez walkę duchową. Autorzy piszący na ten temat redukują ją często do kuszenia Jezusa na pustyni lub do podobnych doświadczeń w życiu chrześcijańskim, czyli do sytuacji, które niewątpliwie są przykładowe i decydujące, ale punktowe. Inni, szczególnie niektóre grupy modlitewne, uważają ją, przeciwnie, za walkę z siłami zła pochodzącymi od Szatana, walkę, która obecna jest w każdym momencie życia człowieka i w jej świetle powinna być odczytywana historia. W obydwu przypadkach jest ona zawsze starciem ze złym duchem, ale jest albo punktowa, albo wszechobecna.

W rzeczywistości walki duchowej nie należy odnosić do Szatana, lecz do Jezusa. Ta walka ma umożliwić utożsamie-

² Timothy Radcliffe, Jean-Michel di Falco, Andrea Roccardi, *Le livre noir de la condition des chrétiens dans le monde*, XO Éditions, Paris 2014.

nie się z Jezusem, „przyobleczenie się” w Niego, o czym często pisze apostoł Paweł (Rz 13,14; 1 Kor 15,53–54; 2 Kor 5,2–4; Ga 3,27); inaczej mówiąc, przemianę pierwszego czy też „starego” Adama – człowieka, którym jesteśmy przez swoje urodzenie – w drugiego, to jest nowego Adama, czyli Jezusa.

Ta walka implikuje więc zmaganie się ze złym duchem oraz jego świtą, ma znaczenie pierwszorzędne i wartość przykładu, ale nie ogranicza się do tego: jest zespoleniem całego życia i wszystkiego, co się na nie składa, z Jezusem. Zresztą w opowieści o kuszeniu wszystkie potencjalne światowe bożki, które można posegregować według kategorii „mieć”, „wiedzieć” i „móc”³, dobrze wyrażają różnicowanie i rozciągłość walki duchowej, nieograniczającej się do frontalnego i punktowego starcia z Szatanem. W takim starciu zresztą człowiek mógłby tylko przegrać.

Aby przybliżyć rozumienie walki duchowej, rozpocznę więc od środowiska, w jakim się ona sytuje: początkowe rozważania będą przedstawieniem Boga i człowieka, pierwszego Adama, tak jak robi to Biblia. Zobaczmy i zrozumimy wtedy, że Jezus jest drugim i nowym Adamem, obrazem Boga, jedynym i ostatecznym wzorem; a człowiek zaproszony jest do przyobleczenia się w Niego. Następnie przywołamy różnorodne aspekty walki duchowej, jej miejsca, warunki, sposoby, wahania i ostateczne zwycięstwo.

³ Według porządku Łk 4,1–13; inny porządek: Mt 4,1–11. Marek przywołuje tylko tę scenę, nie relacjonując jej przebiegu. Zauważmy jednak, że trzyczęściowe podziały są w Biblii częste (zob. np. 1 J 2,16) i akcentują one bardziej wagę tematyczną niż wartość analityczną.

Wszystkie te rozważania, rozwinięte w rozdziały i tematy, prowadzone będą w dialogu:

- Z Pismem Świętym, czyli Starym i Nowym Testamentem⁴, które stanowić będzie wprowadzenie do każdego tematu; po nim nastąpi komentarz osobisty.

- Z tymi, którzy bezpośrednio i w różnorodny sposób pisali na ten temat, szczególnie z Wawrzyńcem Scupolim, XVI-wiecznym teatynem, którego najważniejsze dzieło, *Walka duchowa*, opublikowane w 1589 roku, jest dzisiaj dostępne w Internecie. W pewnych punktach jest ono archaiczne, całość jednak jest bardzo współczesna dzięki subtelności prowadzonych tam analiz.

- Z pismami ojców Kościoła czy innych pisarzy, znanych lub nieznanymi. Fragmenty ich dzieł zostaną zaproponowane w formie rozszerzenia na zakończenie poszczególnych rozdziałów lub w odniesieniu do jakiegoś tematu.

⁴ Jak widać w już wspomnianej scenie kuszenia na pustyni, główną bronią tej walki jest „miecz Ducha, to jest słowo Boże” (Ef 6,17).

Spis treści

Wprowadzenie	7
--------------------	---

CZĘŚĆ PIERWSZA UCZESTNICY WALKI

Bóg i człowiek	14
Miłosierny Bóg w Biblii	14
Człowiek w poszukiwaniu utraconego podobieństwa	20
Jezus ukrzyżowany, doskonały obraz Boga	23
Bóg i człowiek doświadczający się nawzajem	27
Człowiek w walce z Bogiem.	28
Człowiek w walce z samym sobą	31
Kusiciel, pokusy i rzeczywistość grzechu	38
Pokusy jako próby.	38
Grzech lub grzechy	45

CZĘŚĆ DRUGA MIEJSCA I SPOSOBY SPOTKANIA

Miejsca spotkania	55
Pustynia.	56
Życie codzienne.	65

Sposoby spotkania	81
Post	82
Jałmużna	87
Modlitwa	93

CZEŚĆ TRZECIA

DUCHOWA POMOC DLA OMDLAŁYCH RĄK

Duch Święty, aniołowie i święci.	100
Duch Święty	100
Aniołowie i święci.	104
Sakramenty	110
Eucharystia	117

CZEŚĆ CZWARTA

WALKA ZAWSZE NIEPEWNA, A JEDNAK WYGRANA

Wybór Boga	126
Przeszkody na drodze, zniechęcenie, ciężar krzyża... ..	132
Rozszerzenie końcowe. Wszystko jest łaską	139